

- [Udoskonalennja obl%D1%96ku_torg%D1%96v/1.html](http://Udoskonalennja_obl%D1%96ku_torg%D1%96v/1.html)
11. Євгеній Губа Знижки на товар. Школа бухгалтера № 13 (17.7.2006). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtkt.com.ua/show/3cid01515.html>
 12. Carl Shapiro (1999). *Information Rules: A Strategic Guide to the Network Economy*. Harvard Business School Press. p. 39. Available at: http://books.google.com.ua/books?id=InuQPrC6GtQC&pg=PA77&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
 13. *Энциклопедический словарь экономики и права*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_economic_law/1247/%D0%91%D0%9E%D0%9D%D0%A3%D0%A1%D0%9D%D0%AB%D0%95
 14. Волкова Л. *Маркетинг-микс*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://market.narod.ru/Price/Skidki.html>.
 15. Начаркин Д. Учет и налогообложение скидок, бонусов и премий // *Практическая бухгалтерия*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhgalteria.ru/article/n56484>
 16. Бузанов Д. Бонусна торгівля / Д. Бузанов // Дебет-Кредит. – 2009. – № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhprof.com.ua/articles/16-17r-Byzanov%20Bonys.pdf>

УДК 332.1:330.8

Петренко М.П.

ЕКОНОМІКА МІСТА НА МАПІ КАУЗАЛЬНОГО ПОЛЯ СУЧАСНОЇ УРБАНІСТИКИ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Представлена стаття є частиною дослідження детермінант, механізмів та форсайту постіндустріального розвитку економіки міста. Метою дослідження є визначення стратегічних зон, розвиток яких може забезпечити високу соціально-економічну ефективність урбанізованого простору. Прослідкувавши зміни і структуру урбаністичної каузальності, ми отримуємо можливість визначити онтологію, зміст функціонального та організаційного генезису економіки міст і, як наслідок, відкрити нові горизонти для визначення тенденцій розвитку урбанізованого простору. Методологічним концептом дослідження визначено синергетичну концепцію розвитку, за якої, багатовікова практика концентрації різних видів економічної діяльності у містах, є об'єктивною закономірністю розвитку соціально-економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Урбаністика, як окремий, спеціалізований напрям досліджень проблем розвитку урбанізованого простору сформувалася на початку ХХ ст. Міждисциплінарний характер предмету дослідження максимально розширює можливі комбінації методів, інструментів та підходів до інтерпретації процесів та явищ, що складають динаміку урбанізованого простору. Безумовний пріоритет у відповідних дослідженнях належить соціальній та економічній теорії. Соціологічна царина урбаністики ґрунтується на роботах Г. Зімеля Р. Парка, Р. Маккензі, Л. Уїрта, Е. Берджеса, Х. Зорбаха. Інституювання економіки міста в якості спеціалізованого напрямку наукових досліджень пов'язано з працями Б. Гамільтона, Е. Мілза, В. Хендерсона, М. Фуджити.

Формулювання завдання дослідження. Соціально-економічні науки сучасної епохи постмодерну характеризуються еклектичністю та постструктуралізмом, які стали методологічною основою досліджень соціально-економічної динаміки на тлі кризи позитивістських, структурно-функціональних підходів. Сучасна урбаністика являє собою

приклад саме такої системи знань про механізми організації урбанізованого простору, що засновуються на міждисциплінарному підході та реляційному визнанні плинності наявних характеристик міської реальності.

Метою представленого дослідження є визначення ключових факторів та змістових характеристик сучасної економіки міста, що позиціонують її на мапі каузального поля сучасної урбаністики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з основних характеристик розвитку наукового знання є формулювання категорій, які відображають сутність складних процесів та взаємодій. Категоріальне осмислення феномену економіки міста та її ролі в загальному процесі урбанізації та економічного розвитку, розпочалося у другій половині ХХ ст. Хоча, відзначення міст в якості географічних, а пізніше, просторових полюсів локалізації засобів виробництва та робочої сили, відбулося на багато раніше.

В якості полюса географічної локалізації продуктивних сил, місто розглядалося в межах штандортної концепції, що була розроблена німецькими економістами ХІХ - початку ХХ ст.: Й. Тюненом, В. Лаунхардтом, А. Вебером, А. Льошем.

Географічна, колоподібна структура розташування виробничих потужностей (видів економічної діяльності), за теорією Й. Тюнена, визначається впливом трьох факторів: вартості робочої сили, вартості землі, транспортних витрат. Причому центром відповідної структури виступає саме місто на території якого розташовуються ринки.

Структурованість видів економічної діяльності, що була визначена Й. Тюненом, відображала практику територіальної організації виробничих сил кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. За якої, навколо великих міст розташовувалися зони приміського сільського господарства плодощовочево-молочної спеціалізації, далі лісовий пояс (який зараз виконує рекреаційні функції), а на малозаселених територіях були розташовані зернові пояси. Крім зазначених факторів на спеціалізацію за теорією Й. Тюнена впливали й інші фактори: відмінність у родючості ґрунтів, конкуренція між різними видами транспорту, тривалість вегетаційного періоду, кваліфікація робітників, менеджмент [1, с. 30-32].

Наступним кроком у розвитку теорій розміщення стала концепція визначення штандарту – оптимального місця розміщення промисловості. На визначення оптимального штандарту промислового підприємства щодо джерел сировини та ринків збуту, за теорією В. Лаунхардта, визначальний вплив спричиняють транспортні витрати. Визначення штандарту здійснюється за допомогою методу вагового (або локаційного) трикутника [2, с. 34].

А. Вебер, в якості основних чинників розміщення промисловості розглядав: технологічні відстані, вартість та кваліфікацію робочої сили, агломерацію. Тим самим, продовжуючи започатковану ще А. Смітом традицію синхронізації процесів індустріального розвитку та урбанізації [3].

Мінімізація технологічних відстаней – основний фактор в теорії «Центральних місць» В. Кристаллера. Саме відстань визначає структуру економічного простору з точки зору закономірностей розселення, впливу міст та агломерацій. Вчений виділяє різні види міст, так звані «Центральні місця», під якими розуміються центри, які надають товари і послуги для навколишніх територій: обласний центр, окружний центр, центр графства, тауншип, торгове селище) [4].

Перехід від географічно-територіального, до просторового підходу в дослідження проблем розміщення продуктивних сил відбувається у роботах А. Льоша, який значно збільшив перелік факторів розміщення підприємств (податки, мита, ефекти монополій та олігополій і т.д.). Локалізація виробництва в умовах конкуренції, визначається не тільки прагненням до максимізації прибутку, але й фактором збільшення числа конкурентів, що заповнюють економічний простір. Таким чином, відбувається перехід від кількісних до якісних, відповідно від географічних до просторових факторів розміщення [5, с. 52-54].

В контексті протиставлення понять «територія» та «простір» необхідно визначити

їх принципові відмінності. Територія розглядається як фізичний базис розміщення продуктивних сил з визначеним набором характеристик. Простір – являє собою сукупність взаємодій суб'єктів соціально-економічних відносин.

Остаточне оформлення просторової концепції розвитку економіки, відбулося в межах теорії кумулятивної причинності розвитку економіки. Архітектоніка відповідної моделі організації економічного простору, базується на уявленні про просторовий каркас території, опорними центрами якого виступають міста – центри локалізації пропульсивних галузей та дифузії нововведень.

Кумулятивні моделі розвитку Г. Мюрдаля і А. Хіршмана, базуються на факторах спеціалізації та ефекту масштабу виробництва, що сконцентровані у містах, та призводять до прискорення їхнього розвитку [6, с. 570].

Екстраполяція базової для цього напряму, концепції полюсів росту Ф. Перру на проблематику розвитку урбанізованого простору, визначає загальну логіку і детермінанти його розвитку. Загальний економічний простір вбачається силовим полем, що породжується взаємодією економічних суб'єктів. Об'єктивована нерівність економічного розвитку, що впливає з розходжень у розмірах виробництва і капіталу, приналежності до різних секторів господарства, визнається основним принципом економічної динаміки. Головним наслідком такої нерівності виступає деформація економічного простору, диференціація економічних одиниць на домінуючі та підпорядковані. Один з видів деформації – поляризація простору навколо «полюса росту», яким за звичай виступає місто [7].

Ф. Перру відводить державі головну функцію у формуванні «полюсів росту» та забезпеченні їхнього дифузійного впливу на периферію. Одночасно, він пропонує проводити політику гармонізованого росту, яка на основі індикативного планування забезпечить сполучення інтересів макроодиниць, різних регіонів і соціальних груп.

Радикалізація кумулятивної теорії відбувається в роботах Х. Річардсона. Він вважає, що основною детермінантою розвитку регіонального економічного простору є великий ступінь локалізації виробничої діяльності в містах, які відіграють роль полюсів росту. А намагання мінімізувати регіональні диспропорції за рахунок перерозподілу державних фінансів може призвести до гальмування темпів економічного розвитку в цілому по країні [8].

Розробник теорії «центр-периферія» Дж. Фрідман взагалі стверджує, що економічний зріст концентрується винятково в містах. Відповідно до його концепції, нерівномірність економічного росту і процес просторової поляризації неминуче породжують диспропорції між центром і периферією [9].

На тлі того, що урбанізація була одним з самих масштабних соціально-економічних процесів ХХ ст., коли загальна частка міського населення у світі збільшилася з 13,6% у 1900 до 47,9% у 2005 році, відповідна система знань про закономірності організації та механізми розвитку міських агломерацій – урбаністика, виділилася в окрему галузь сучасної науки.

Архітектоніка урбаністичної теорії визначається міждисциплінарним характером змісту феномена міста, що поєднує в собі весь спектр соціально-культурної та економічної проблематики. Друковані видання, які відображають основні тенденції розвитку урбаністичної теорії: «City», «International Journal of Urban and Regional Research», «Environment and Planning», «Urban Studies», теж відзначаються міждисциплінарністю висвітлюваних проблем та питань розвитку сучасного міста, які досліджуються в межах економічної і політичної теорії, соціології та антропології, географії та екології, історії культури, права та адміністрування. Перелічені науки у межах урбаністики створюють найрізноманітніші поєднання.

Інваріантність економічної обумовленості соціальних процесів детермінувала виокремлення в загальному каузальному полі урбаністики – економіки міста, як спеціалізованого напряму досліджень, що виходить з економічної теорії та опікується

проблемами економічного розвитку сучасного урбанізованого простору. В межах відповідного напрямку досліджень відбулося закріплення міста, в якості самостійної економічної категорії. Звичайно, враховуючи соціальну складову економіки, не можна говорити про наявність загальноновизнаної дефініції та відповідних семантичних характеристик феномену міста в загальноекономічних процесах.

На початковому етапі розвитку економіка міста виходила з положень мікроекономіки. А саме, методи дослідження ринків, закономірності поведінки споживачів та фірм-виробників, були покладені в основу аналізу економічної динаміки міста.

У другій половині ХХ ст. набула розвитку неокласична економіка міста, представники якої Б. Гамільтон, Е. Мілзз, В. Хендерсон у своїх дослідженнях базувались на позитивістській методології, відмовляючись від абстрактного категоріального аналізу досліджуваних процесів. Відповідний підхід передбачає розгляд міста в якості просторового вмістилища економічних процесів, що підпорядковуються закономірностям економічної теорії А. Маршалла. Поняття «економіка міста» не використовується для відображення існуючого економічного порядку, загальні ринкові закони екстраполюються на урбанізований простір.

Відповідної методології наприкінці ХХ ст. дотримувалися дослідники економіки міста на пострадянському просторі. Дефініція Є. Аніміци підтверджує цю тезу: «Економіка міста – це сукупність економічних відносин між розташованими на території міського поселення підприємствами, організаціями, установами всіх форм власності, а також домашніми господарствами; сукупність, що складається в процесі виробництва, розподілу, обміну й споживання матеріальних, культурних і духовних благ» [10, с. 18-28].

Відсутність категоріальності в уявленнях про економіку міста, обумовила фрагментарний характер досліджень. Розроблювані у другій половині ХХ ст. концепції та моделі були орієнтовані на аналіз чинників формування місць проживання населення, формування цін на землю та житло, проблеми землекористування, ефективності міського транспорту, формування ринку міського житла, стабільності муніципальних фінансів, масштабів та класифікації суспільних послуг у містах.

Процес синтезу окремих часток урбаністики у напрямі створення загальної моделі міста та його економіки, розпочався лише наприкінці ХХ ст. Постіндустріальна трансформація соціально-економічних відносин призвела до формування мережного підходу в розумінні організаційних механізмів урбанізованого простору. В сучасній економіці міста, панівним є підхід, за якого воно розглядається в якості самостійного економічного агента.

Відповідна генеза відбулася і в пострадянській науці. Розповсюдження ринкової методології призвело до появи визначень економіки міста, в якості окремої системи ринкових відносин: «Міська економіка являє собою єдність домашніх господарств, підприємств і фірм, федеральних, регіональних і муніципальних органів влади, зв'язаних між собою системою ринків: ринку економічних ресурсів (ринку праці, капіталу і землі), ринку товарів і послуг, фінансового ринку. Взаємодія домашніх господарств і фірм утворює базовий економічний кругообіг міста, від якого залежить валовий муніципальний продукт і, відповідно, доходи міського населення. Стан базового кругообігу, у свою чергу, визначається тим, чи буде реалізований на ринку товарів і послуг створений міською економікою валовий муніципальний продукт» [11, с. 79-88].

Обґрунтування тези про самостійність міста в якості економічного агента, що має певну власність, здійснює визначений перелік соціально-економічних функцій, а також його адміністративну автономію, знаходимо у працях М. Фуджити. Аналіз наявних активів міста не обмежується оцінкою інформації, що надається в офіційній звітності. Реальним предметом дослідження стає характер та ступінь впливу міста на поведінку суб'єктів соціально-економічних відносин та їх зворотний взаємозв'язок. Окремим предметом дослідницької практики стає імідж міста, його економічна спеціалізація,

вартість життя, туристична привабливість, рівень суспільної безпеки, креативність міської економіки та культури.

Концентрація штаб-квартир транснаціональних корпорацій, фінансових та страхових установ, центрів біржової торгівлі у мегаполісах, надає підстави для розвитку такого поняття, як глобальні міста та їх мережа.

Основу економіки постіндустріального міста складає сфера послуг. До основних функцій виконуваних містом відноситься надання локалізованих суспільних благ: водо-, електро-, тепло-, газопостачання, очисні системи, протипожежна служба; пасажирський транспорт і дорожня мережа міста, адміністративні та культурно-побутові муніципальні послуги: правоохоронних органів, медичних, освітніх установ і т.д. Особлива увага приділяється функції міста, як центра ділових та культурних зв'язків, завдяки яким розвивається соціально-економічна взаємодія. Міста залишаються центрами дифузії технологічних нововведень.

Представниками політичних та економічних інтересів міста є органи місцевої влади. Їх відносини з суб'єктами економічної діяльності характеризуються діалектичною взаємодією. Місцева влада залежить від фінансових впливів, що надаються економічними суб'єктами. Одночасно, саме органи місцевої влади визначають умови на яких ці суб'єкти отримують можливість працювати на території міста.

Довгострокові перспективи у муніципальному менеджменті представлені генеральним планом розвитку міста та конкретними галузевими й територіальними програмами, розроблювальними для реалізації такого плану. В сучасних умовах наростання міжнародного поділу праці, глобалізація виробничих процесів приводить до різкого посилення територіальної конкуренції, у якій міста виступають як своєрідні «супер-фірми». Відповідно, виникає необхідність у маркетинговій політиці міста.

Футурологічність постіндустріалізму у другій половині ХХ ст., перетворилася на об'єктивну реальність, «третя хвиля» Е. Тоффлера не дивлячись на глибоку диференціацію соціально-економічного розвитку, «наздогнала» май же весь світ на початку ХХІ ст. Постіндустріальна трансформація змінює каузальне поле соціально-економічної взаємодії, відбувається віртуалізація виробничих ресурсів, формується мережна економіка, яка транспортує горизонтальну архітектуру інформаційно-комунікаційної взаємодії, і перед усім Інтернету, у механізми соціально-економічної організації урбанізованого простору.

За умов постіндустріальної трансформації, розвитку мережної економіки та формування відносин культури постмодерну, цілком очевидно є необхідність заміни методологічних підходів до осмислення соціально-економічних процесів. Від жорстко детермінованого об'єктивними впливами структурно-функціонального аналізу, систематизації та структурування, наукова практика має рухатись у бік реляційного осмислення процесів, визнання їхньої якісної плинності, залежності від різноманітних умов та ситуацій. Проблема науково-практичного опанування відповідним підвищенням ступеню ентропії соціально-економічних процесів, може бути вирішена за рахунок визначення основних характеристик функціонування різноманітних просторових вимірів буття.

Основними характеристиками сучасного урбанізованого простору є: по-перше, його мережна організація – сучасне місто являє собою сукупність взаємопов'язаних, соціальних, культурних, комунальних, торговельних, транспортних, інформаційно-комунікаційних мереж та відповідних потоків інформації, капіталу, товарів, міграції; по-друге, міста перетворюються на частину глобальної світової мережі соціально-економічних та політичних відносин, потрапляють в залежність від світової кон'юнктури, одночасно, отримують можливість впливати на світові процеси (глобальні міста).

Прискорення соціально-економічної динаміки провокує стан глобальної невизначеності, наслідком якої є – постійна соціальна анемія. Ментальна невизначеність сутності сучасних процесів соціально-економічного розвитку детермінує формування

антагоністичних методологічних підходів. Так, у межах традиційно-утилітарного підходу, місто являє собою об'єктивну реальність, яка може бути безпомилково проаналізованою за допомогою емпіричних методів дослідження. А релятивізм постмодерну виходить з усвідомлення того, що різні характеристики міста, визначені у межах тієї чи іншої науки, відображають лише конкретний предметно-часовий вимір з безлічі можливих.

У цілому можна говорити про наступні соціально-економічні проблеми, які вирішуються у межах урбаністики:

- визначення онтології міського способу життя, відповідних механізмів формування вартості матеріальних і духовних благ, що спричиняють збільшення еластичності попиту;

- відображення нових видів та проявів соціально-економічної взаємодії, до яких призводить надконцентрація людей в урбанізованому просторі;

- визначення основних тенденцій розвитку економіки міста в умовах постіндустріальної трансформації;

- архітектоніка модернізованої сегментації урбанізованого простору;

- можливі масштаби зростання агломерацій;

- шляхи вирішення соціальних та економічних проблем сучасного міста: перенаселеність, забруднення, бідність, безхатчинство, злочинність.

Екстраполяція постіндустріальної онтології на соціально-економічні відносини в сучасних містах, детермінує формування уявлень про їхню сутність в якості мережної системи взаємодії відповідних суб'єктів. Одночасно, постіндустріальна реальність розвитку міст, супроводжується впливом наступних факторів розвитку:

- надконцентрація людей у межах міського, урбанізованого простору, що призводить до постійного посилення конкурентної боротьби між ними за отримання різноманітних ресурсів, наслідком чого є соціальна та психологічна напруженість, постійний стресовий стан та підвищена конфліктність;

- розвиток та розповсюдження уявлень про громадянське суспільство призводять до збільшення ступеню вимогливості муніципальних спільнот по відношенню до дій влади;

- постійно зростає ступінь соціального контролю, однією з основних детермінант виступає збільшення комунікацій між людьми на тлі експонентного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, на самперед – Інтернету;

- розвиток приватного підприємництва у традиційних державних сферах: будівництво масового житла, надання послуг з охорони здоров'я, розбудова мережі освітніх закладів.

Діалектика процесів сучасної урбанізації та пов'язаних із нею економічних і політичних інтересів, визначається двома усталеними в сучасному періоді тенденціями розвитку урбанізованого простору. По-перше, це експонентний розвиток столиць і великих міських агломерацій. По-друге, детерміноване деіндустріалізацією останніх десятиріч, зменшення середніх і малих міст, соціально-економічна сфера яких була пов'язана з підприємствами другого і третього технологічних укладів.

Виходячи з єдності категоріально-понятійного апарату, урбанізований простір з упевненістю можна вважати частиною предмету соціальної та економічної теорії. В той же час представники урбаністики наполягають на тому, що соціально-економічні відносини у містах наділені персональною специфікою. Складність каузального поля сучасної урбаністики обумовлюється тим, що місто – є основним простором, у якому відбуваються соціально-економічні процеси, і одночасно, вузловим місцем, у якому створюється новий зміст відповідних теорій.

Сучасне місто як самостійний суб'єкт соціально-економічних відносин постійно трансформується, виступає носієм і, одночасно, місцем формування специфічних ознак модерності та постмодерності, індустріальної і постіндустріальної епохи, глобалізації.

Висновки. Позиціонування економіки міста на мапі каузальності сучасної урбаністики, окрім традиційних виробничо-відтворювальних відносин, визначається наступними ключовими факторами. По-перше, виокремлення міста в якості самостійного суб'єкта економічних відносин, усвідомлення громадою та елітами наявності загальних, специфічних інтересів – адміністративна і бюджетна самостійність. По-друге, постіндустріальна трансформація економічних відносин у напрямі переважання сфери послуг (локалізовані суспільні блага) та продукування нових знань і технологій. По-третє, вбудованість у макроекономічні тенденції, такі як деіндустріалізація, індивідуалізація і коммодифікація, неолібералізм відносин, що мають наслідками зріст безробіття, подальшу соціально-економічну диференціацію населення та його просторову сегрегацію. По-четверте, інтеграція міст у глобальну економіку, що супроводжується підсиленням залежності міст від національних, наднаціональних і глобальних факторів. По-п'яте, відносини між містами характеризуються нерівністю. Їхні змагання і взаємозалежність неминуче призводять до того, що одні міста перетворюються у полюси економічного росту, концентруючи ресурси та інвестиції, а інші, залишаються на периферії соціально-економічного розвитку.

Анотація

Представлена стаття є частиною дослідження детермінант, механізмів та форсайту постіндустріального розвитку економіки міста. За результатами аналізу змісту сучасних концепцій економіки міста встановлено основні чинники, що позиціонують її предметну спрямованість на мапі каузального поля сучасної урбаністики. До їх числа належать: виокремлення міста в якості самостійного суб'єкта економічних відносин; постіндустріальна, мережна трансформація соціально-економічних відносин; деіндустріалізація, індивідуалізація, коммодифікація, неолібералізм соціально-економічних відносин; інтеграція міст у глобальну економіку; диференціація міст на «полюси росту» і периферію.

Ключові слова: економіка міста, урбаністика, урбанізований простір, локалізовані суспільні блага.

Аннотация

Представленная статья является частью исследования детерминант, механизмов и форсайта постиндустриального развития экономики города. По результатам анализа содержания современных концепций экономики города, установлены основные факторы, которые позиционируют ее предметную направленность на карте каузального поля современной урбанистики. К их числу относятся: выделение города в качестве самостоятельного субъекта экономических отношений; постиндустриальная, сетевая трансформация социально-экономических отношений; деиндустриализация, индивидуализация, коммодификация, неоллиберализм социально-экономических отношений; интеграция городов в глобальную экономику; дифференциация городов на «полюса роста» и периферию.

Ключевые слова: экономика города, урбанистика, урбанизированное пространство, локализованные общественные блага.

Summary

Submitted article is part of the study the determinants, mechanisms and forsyth post-industrial development of the city. The analysis of the content of modern concepts of city economy set the main factors that have positioned its substantive focus on causal map the fields of modern urbanity. These include: the isolation of the city as an independent subject of economic relations; post-industrial, network transformation of socio-economic relations; deindustrialization, individualization, commodityfication, neoliberalism socio-economic relations; integration of cities in the global economy; the differentiation of cities into "growth poles" and

periphery.

Key words: economy of the city, Urban Studies, urbanized area, localized public goods.

Список використаних джерел:

1. Тюнен И. Изолированное государство в отношении к сельскому хозяйству и национальной экономике / И. Тюнен. – М.: Экономическая жизнь, 1926. – 326 с.
2. Некрасов. Н.Н. Региональная экономика (теория, проблемы, методы) / Н.Н. Некрасов. – 2-е изд. – М.: ОАО «Издво “Экономика”», 1978. – 343 с. 76.
3. Вебер А. Теория размещения промышленности / А. Вебер. – М.: Книга, 1926. – 224 с.
4. Тургель Й.Д. Региональная экономика и управление: курс лекций / Й.Д. Тургель. – М.: РУДН, 2003. – 480 с.
5. Леш А. Географическое размещение хозяйства / А. Леш. – М.: Изд-во иностр. лит., 1959. – 456 с.
6. Мюрдаль Г. Современные проблемы «третьего мира». Драма Азии. Пер. с англ. / Общ. ред. д.э.н., проф. Р.А. Ульяновского. – М.: Изд-во «Прогресс», 1972. – 767 с.
7. Perroux F. Economic space: theory and applications // Quarterly Journal of Economics. – 1950. – V. 64.
8. Richardson H.W. Regional Growth Theory. – London. 1973.
9. Fredann J. Urbanization Planning and National Development. – Beverly Hills, London, 1973.
10. Анимица Е.Г. Основные представления об экономике города как самостоятельном научном направлении / Е.Г. Анимица // Известия УрГЭУ. – 1999. – № 1. – С. 18-28.
11. Антонюк В.С. Устойчивое развитие городской экономики (Аспекты стратегии) / В.С. Антонюк // Международный научно-практический журнал. Вестник финансового университета. – 2003. – № 3. – с. 79-88.

УДК: 338.431

Атаманчук Ю. М.

ІНТЕГРУЮЧІ СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Постановка проблеми. Повільне відновлення посткризової аграрної економіки України ускладнює процес ефективного використання та реалізації економічного та виробничого потенціалу підприємств агропродовольчої сфери через відсутність єдиного методологічного підходу, визначеної методики та стандартного набору інструментів щодо його оцінки, що актуалізує питання оцінки економічного потенціалу підприємства, як інструменту вирішення багатьох завдань, що стають перед суб'єктами ринкових економічних відносин в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням визначення наукової дефініції категорії «економічний потенціал підприємств» та науково-методичним засадам його оцінки присвячені наукові праці таких відомих вчених, як: І.Ю. Гришова, І.С. Должанський, В.С. Кужель В.В., І.О.Крюкова, М.І. Лагун, Є.В. Лапін, Отенко, Л.С. Сосненко, І.О. Тарасенко, Малік М.Й., Лагодієнко В.В. Наумов О.Б., Чупіс А.В., Борисова В.А., Непочатенко О.О., Пасхавер Б.Й., Андрійчук В.Г., Саблук П.Т., Лупенко Ю.О., Хома І.Б., Шабатура Т.С., Чирва О.Г., Стоянова-Коваль С.С., та інші.[1-10]

Проте, не зважаючи на вагомість їх наукового доробку, варто зазначити, що увага науковців акцентується переважно на термінологічній та класифікаційній проблематиці, тоді як майже відсутні конкретні розробки щодо оцінки складових економічного